Arkitektveteranen Ragnvald Bing Lorentsen om boken Arkitekturoppgjøret:

Jeg er mektig imponert over Ulfs skriverier. Sjelden har jeg lest en så grundig gjennomgang av utviklingen i mitt fag som det han presterer.

Gjenkjennelig, for mye av det han tar opp har skjedd i min tid som aktiv arkitekt.

Selvfølgelig er jeg uenig i mange av hans påstander, samtidig som jeg gir ham rett i mye av det han skriver. Jeg vet ikke hvor godt han kjenner til utdanningen ved våre tre arkitektskoler, men den indoktrineringen han omtaler er ukjent for meg. Jeg har selv vært sensor ved de tre skolene (riktignok for en del år siden) men friheten var etter mitt skjønn stor ifølge den store forskjellen mellom besvarelsene i diplomoppgavene. Jeg vet ikke om Ulf kjenner til hvordan man nærmer seg arkitektfaget på skolen i Bergen, jeg tror han vil bli overrasket om han får vite det.

Han referer til en rekke forskere som har stilt seg tvilende til modernismen. Chr. Alexander er en av dem. Jeg kan forsikre at få har hatt større betydning for min generasjon fagfolk enn nettopp han. Vi slukte det han skrev med største interesse, og da vi hørte at han skulle til København for å holde fordrag prøvde vi så godt vi kunne å få ham også til Oslo. Selv var jeg formann i Oslo arkitektforening den gang, dro til København for å få ham hit. Det gikk i orden, han kom og det ble en av de minneverdige møtene i foreningen. På den tiden var vi opptatt av bl.a. Blueprint of Survival, Jane Jacobs og ikke minst Alexanders kritiske holding til det moderne byggeri.

For min del var ikke problemet funksjonalisme kontra klassisisme som det ser ut til å være i dag, men den organiske arkitekturen i motsetning til den jeg kaller symbolske. F eks. gammel norsk trearkitektur i pakt med landskapet rundt, i motsetning til avarter av det greske tempel. For min generasjon arkitekter som hadde Knut Knutsen som lærer og inspirator var det den organiske vi falt for. Våre forbilder var Aalvar Aalto, Frank Lloyd Wright, Jørn Utson. Sistnevntes Kingohus utenfor Helsingør var en gruppe atriumshus i rød tegl som vi valfartet for å se. Det samme gjaldt Aaltos berømte rådhus i den vesle byen Säynätsalo, her hjemme f.eks. Molle og Per Cappelens trearkitektur og Eliassen og Lambertz Nilsens Sjøfartsmuseum. For ikke å forglemme Knutsens eget sommerhus ved Portør. Da han ville ha fylt 100 år ble det arrangert et stort seminar på Arkitekthøgskolen i Oslo, hvor bl. annet en kjent professor fra en av de ledende arkitektskolene i USA var kommet utelukkende for å snakke om sommerhuset! Forøvrig er de gamle islandske bondehusene noen av de mest spennende bygninger jeg har sett. Der er det organske og det symbolske bygget sammen i til et helt fullstendig originalt og stedstypisk byggeri.

Forøvrig er oppfatningen av stygt og pent etter min mening mer nyansert for oss enn det Ulf Andenæs skriver. De fleste av mine kolleger (meg selv inklusive) tar sterk avstand fra det som er blitt bygget av høye boligblokker i drabantbyene. Det var befriende å lese Ammerudrapporten av kollegaene Anne Sæterdal og Torbjørn Hansen, Jeg er sikker på at jeg har flesteparten av min kolleger med meg her. Forøvrig savner jeg i Ulfs manus hans opplevelse av arkitektur. Han skriver om sitt syn på faget, hva han liker og ikke liker, men opplevelsen av et byggverk der utseende og funksjon smelter sammen i en helhet, har jeg til gode å lese om. Min største opplevelse i en slik sammenheng var da jeg som ung kom til det den gang nye krematoriet utenfor Gävle i Sverige.

Det lå på en flate omgitt av åpen furuskog på alle kanter. Huset besto av vegger i forskjellige høyder Smekre, frittstående søyler bar taket over, og mellom takflate og vegg var det store glasspartier rundt det hele. Inne i rommet så man bare furuskogen rundt, man hadde følelsen av å være i skogen, rommet ble som en del av naturen utenfor, det smeltet sammen med omgivelsene, og istedenfor å stirre mot et mer eller mindre interessant maleri eller religiøst symbol, var det en flik av uendeligheten vi hadde rundt oss. I sannhet en eksistensiell opplevelse. Da spilte det ikke så stor rolle om veggene var av betong, murstein eller treverk. De burde selvsagt vært av furuplank, men var av betong med synlige avtrykk av forskalingsbord. Det sjenerte ikke meg den gang, selv om jeg ser Ulfs poeng med avsky for materialet. Men det er slike opplevelser når jeg ser god arkitektur, der hus og funksjon går opp i en spennende helhet. som gir meg glede.

Dette var noe bemerkninger om Ulf Andenæs´ sitt manus som jeg gjentar at jeg er veldig imponert over.

Oslo i mars 2022

(Ragnvald Bing Lorentzen gikk bort i desember 2022. R.I.P.)